

REFERAT Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde d. 23-09-2025

Mødedato Tirsdag d. 23. september 2025 kl. 10:00

Mødested Regionsrådsformandens kontor eller virtuelt

Mødedeltagere Bo Libergren, Michael Nielsen, Jens Wistoft, Kim Johansen

Indholdsfortegnelse

Drøftelse af forslag til holdningspapir vedr. arbejdet for Interreg 7A Deutschland-Danmark.....	3
Orientering om forventet hjemmelsgrundlag og økonomi for dansk-tysk samarbejde efter sundhedsloven.....	5
Status på fælles potentialeanalyse af brintsamarbejde på tværs af grænsen.....	7
Orientering om de seneste aktiviteter for at fremme opgradering af togdrift Aarhus-Hamburg.....	9
Drøftelse af Det særlige rådgivende udvalg for dansk tysk samarbejdes årsrapport 2025 til regionsrådene.....	11
Drøftelse af forslag til kommissorium for dialogforum mellem Region Syddanmark og Bund Deutsches Land.....	12
Eventuelt.....	13
Næste møde.....	14
Underskriftsside.....	15

Punkt 1: Drøftelse af forslag til holdningspapir vedr. arbejdet for Interreg 7A Deutschland-Danmark

25/6272

Resumé

Europa-Kommissionen fremsatte i juli 2025 forslag til flerårigt budget for perioden 2028-2034. Der orienteres om budgetforslaget og dets betydning for et nyt dansk-tysk Interreg-program. Der lægges op til en drøftelse af, hvordan Region Syddanmark bedst kan arbejde for, at det dansk-tyske Interreg-samarbejde fortsætter i den nye støtteperiode, herunder om et forslag til holdningspapir kan anbefales til regionsrådets godkendelse.

Sagsfremstilling

Den 16. juli 2025 offentliggjorde Europa-Kommissionen sit forslag til EU's flerårige budgetramme (MFF) for perioden 2028-2034. Forslaget er et forhandlingsoplæg, og det vil blive forhandlet med Europa-Parlamentet og ministerrådet i en længere proces.

EU-støtten til det dansk-tyske Interreg-samarbejde (aktuelt Interreg 6A Deutschland-Danmark) beror på den flerårige budgetramme. I perioden 2022-2027 modtog programmet ca. 94 mio. euro (ca. 698 mio. kr.) fra EU.

Region Syddanmark har, sammen med andre programpartnere, en klar interesse i at sikre et fornyet tilskud.

Europa-Kommissionens nye budgetforslag indeholder en samlet budgetramme på knap 2 billioner euro (2.000 mia. euro). Som en andel af den samlede (forventede) europæiske økonomi, svarer budgetrammen til 1,26% af den gennemsnitlige bruttonationalindkomst (BNI) i medlemslandene. Det noteres hermed, at der foreslås en stigning fra den nuværende andel på 1,04% af BNI.

For Interreg-programmerne er det interessant, at halvdelen af det samlede budget er afsat til samhørighedspolitik. Herunder også landbrug, fiskeri og sikkerhed. Som noget nyt skal disse politikker udmøntes gennem 27 nationale og regionale partnerskabsplaner (NRPP), en for hvert medlemsland. Hermed forsøges sikret en vis fleksibilitet mellem forskellige typer europæiske udgifter, fordi der kan aftales overflytning mellem formål indenfor de enkelte NRPP.

Interreg er en del af samhørighedspolitikken, og Interreg skal i henhold til forslaget koordineres med NRPP-planerne. Imidlertid har Interreg fået sit eget selvstændige budget, og dermed en rimelig budgetsikkerhed. Europa-Kommissionen foreslår et samlet budget på 10,264 mia. euro til Interreg. Det er en stigning i forhold til de nuværende Interreg-programmer, som får ca. 8 mia. euro. Der er samtidig foreslået en fordelingsmekanisme mellem landene. I henhold til denne får Danmark 3,3% af Interreg-midlerne, mens Tyskland får 12,2%.

Det er den umiddelbare vurdering, at udgangspunktet for fornyelse af Interreg-programmerne er bedre end forventet.

Beslutningsprocessen frem mod et nyt, vedtaget europæisk budget er imidlertid lang, og der kan være elementer i Kommissionens forslag, hvor den endelige betydning endnu ikke er kendt.

Det anbefales, at Region Syddanmark og programpartnerne i det dansk-tyske Interreg-program tilkendegiver ønsker om et styrket program til beslutningstagere i Danmark, Tyskland og på europæisk plan.

Indenfor det næste halve år overvejes følgende aktiviteter:

- Et holdningspapir vedtages i regionsrådet.
- Region Syddanmark henvender sig skriftligt til Europaminister Marie Bjerre på baggrund af holdningspapiret.
- Sagen drøftes ved kommende møde i Interreg-udvalget den 20. november 2025.

Et holdningspapir kan indeholde følgende elementer:

- Geografi: Region Syddanmark vil arbejde for, at Interreg Deutschland-Danmark fortsætter i en uændret geografi.
- Økonomi: Region Syddanmark vil arbejde for, at Deutschland-Danmark tildeles EU-støtte på mindst samme niveau, pristalsfremskrevet, som i perioden 2021-2027.
- Politikområder: Region Syddanmark vil arbejde for, at det fortsat bliver muligt at understøtte mange af de politikområder, som kendes fra perioden 2021-2027, men samtidig at Interreg Deutschland-Danmark er åben for at bidrage til nye politikområder, herunder den fælles europæiske modstandsdygtighed.
- Afbureaukratisering og programmets agilitet: Region Syddanmark vil arbejde for, at Deutschland-Danmark bliver budgetmæssigt agilt og så lidt bureaukratisk for støttemodtagere som muligt.
- Lokal og regional beslutningskraft: Region Syddanmark vil arbejde for, at Deutschland-Danmark har lokal og regional beslutningskraft, er åben for samarbejde og tilrettelægges dynamisk.

Forslag til holdningspapir er vedlagt.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget nogen klimavurdering af sagen, idet sagen ikke direkte har betydning for klimaet.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter, om forslag til holdningspapir kan anbefales til regionsrådets godkendelse.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Udvalget fandt, at forslag til holdningspapir kan anbefales til regionsrådets godkendelse.

Bilag

Forslag til RSD holdningspapir om Interreg 2028-2034.pdf

Punkt 2: Orientering om forventet hjemmelsgrundlag og økonomi for dansk-tysk samarbejde efter sundhedsreformen

25/6278

Resumé

Der orienteres om det forventede hjemmelsgrundlag for Region Syddanmarks dansk-tyske samarbejde med baggrund i høringsudkast af lovændringer som følge af sundhedsreformen. Der orienteres samtidig om økonomi efter den såkaldte forårsaftale og dernæst økonomiaftale for 2026.

Sagsfremstilling

I juni 2025 fremlagte Indenrigs- og Sundhedsministeriet et høringsudkast til ”lov om ændring af sundhedsloven og forskellige andre love”. Lovforslag forventes fremsat ved folketingets åbning i oktober 2025. Det fremstår som en loyal gennemførelse af den politiske aftale om Sundhedsreform 2024.

Med forbehold for lovens endelig vedtagelse forventes Region Syddanmarks rammer for det dansk-tyske samarbejde at blive følgende:

- Regioner kan samarbejde grænseoverskridende og internationalt om udførelse af regionale udviklingsopgaver, som regioner varetager efter lovgivningen. Det vil fra 2026 sige jordforurening, råstofindvinding, ungdomsuddannelser, visse socialfondsmidler og kollektiv trafik, samt visse opgaver på miljøområdet.
- I Region Syddanmark og den kommende Region Østdanmark vil der være en særlig hjemmel til at arbejde med landegrænseoverskridende kultursamarbejde.
- Interreg- programmerne vil fortsat være regionalt forankrede. Regioner kan finansiere programadministration og fungere som programmyndighed.
- Regioners mulighed for at deltage i grænseoverskridende samarbejde indenfor sundhed og det specialiserede socialområde ændres ikke.
- Regioner kan fortsat i partnerskaber medvirke til udformning og planlægning af grænseoverskridende samarbejdsaftaler, der ud over de lovhjemlede regionale opgaver omfatter erhvervsfremme og turisme. Regioner kan dog ikke deltage i finansiering af konkrete aktiviteter, med mindre der er direkte hjemmel.

Forårsaftalen af 25. maj 2025 medfører, som følge af regionalt opgavebortfald, at Region Syddanmark får ca. 18,4 mio. kr. mindre til regionale udviklingsopgaver i 2026 og ca. 36,8 mio. kr. mindre i 2027. Samtidig har økonomiaftale for 2026 tilført ca. 12,3 mio. kr.

Hertil kommer, at opgavebortfaldet på kulturområdet er opgjort til 34 mio. kr. på landsplan. Fra dette beløb er der så blevet trukket 1,4 mio. kr., som ifølge opgørelsen er gået til landegrænseoverskridende kultur. 32,6 mio. kr. overgår dermed til kommunerne. Disse midler bliver på de regionale budgetter.

Samlet er den finansielle ramme for de regionale udviklingsopgaver blevet reduceret som følge af opgavebortfaldet. Regionsrådet skal prioritere det dansk-tyske samarbejde inden for den samlede ramme.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget nogen klimavurdering af sagen, idet sagen ikke direkte har betydning for klimaet.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Til orientering.

Bilag

Notat om økonomi og hjemmelsgrundlag for dansk-tysk samarbejde 2026.docx

Punkt 3: Status på fælles potentialeanalyse af brintsamarbejde på tværs af grænsen

24/7911

Resumé

I 2023 aftalte Slesvig-Holsten og Region Syddanmark at iværksætte en fælles potentialeanalyse for en kommende brintinfrastruktur. Udvalget orienteres om status, herunder at den oprindelige grænseoverskridende potentialeanalyse integreres som første fase i en flerårig, fuldt finansieret EIB-satsning, der netop er godkendt af EU-Kommissionen.

Sagsfremstilling

Som et led i både udviklingsstrategien ”Sammen om fremtidens Syddanmark” og den dansk-tyske udviklingsalliance gennemførte Region Syddanmark og delstaten Slesvig-Holsten i november 2023 et topmøde, hvor ”brintinfrastruktur i et regionalt perspektiv” var et af fokustemaerne. Her blev det aftalt at iværksætte en fælles kortlægning og analyse.

Efterfølgende blev både bevillinger på i alt 1,5 mio. kroner fra henholdsvis Strategipuljen og Miljøministeriet under delstatsregeringen i Slesvig-Holsten vedtaget, og i løbet af 2024 blev både en udbudstekst og en samarbejdsaftale med Miljøministeriet afstemt. Formålet var at undersøge potentialet og forudsætningerne for, at den kommende brintinfrastruktur i størst mulig omfang bidrager positivt til vækst- og udviklingsmuligheder i den dansk-tyske region.

Hovedpunkterne var:

? med udgangspunkt i eksisterende nordtyske og danske studier at kortlægge de centrale aktører nord og syd for grænsen.

? at belyse de strukturelle, regulatoriske og økonomiske rammebetingelser og barrierer og på denne baggrund at vurdere det samfundsøkonomiske potentiale i Syddanmark og Slesvig-Holsten.

? at inddrage centrale aktører i Syddanmark og Slesvig-Holsten både i optaktsfasen og i en synlig afslutningskonference.

? og formulere strategiske anbefalinger, der kunne sikre en regional merværdi og indgå i en politisk positionering mellem delstatsregeringen og Region Syddanmark.

I lyset af sundhedsreformen bortfalder to centrale hjemler til en sådan analyse. Region Syddanmark har ikke længere en regional udviklingsstrategi og kan ikke længere arbejde med klimaindsatser. Der er dog fortsat hjemmel til et velfungerende samarbejde med delstaten.

I udvalget for regional udvikling blev det aftalt, at såfremt analysen fortsat skal gennemføres, skal det bl.a. undersøges nærmere, om analysen kan forankres på dansk side efter 2025. Forankringen kan ske ved og være under forudsætning af, at relevante aktører på dansk side vil tage ejerskab til gennemførelsen af analysen og evt. videre arbejde med analysens resultater.

Dialogen med Erhvervshus Syd, Triangle Energy Alliance, GESEK, Business Esbjerg og Aabenraa Kommune tydeliggjorde en fortsat syddansk interesse for en sådan analyse. Aabenraa Kommune har her kunnet pege på sin dialog med den Europæiske Investeringsbank (EIB) om dennes særlige værktøjer til fremme af de europæiske mål for den grønne omstilling, hvor det sydjyske område har en prioriteret stilling som udpeget nøgleregion.

Herefter er det i fællesskab blevet drøftet med repræsentanter for EIB, hvorvidt den oprindelige analyse kan integreres i en mulig større satsning. Det skulle bl.a. afklares, om det grænseoverskridende perspektiv til Nordtyskland kan indgå, selv om Slesvig-Holsten ikke har tilsvarende status som nøgleregion.

Vurderingerne var positive, og EIB ansøgte derfor i juli måned EU-Kommissionen om et større rådgivningsprojekt ("Advisory Assignment") under titlen "Building a South Denmark Cross Border Hydrogen Economy and Sector Coupling". Heri optræder Aabenraa Kommune som ansvarlig juridisk modpart, og projektets første fase læner sig kraftigt op ad den aftalte analyse mellem delstaten og Region Syddanmark, inklusive en roadmap for det videre forløb. Herefter følger en anden fase, hvor yderligere analyser skal afdække skalerbarhed, nøgleprojekter, finansieringsmuligheder og kapacitetsopbygning. Projektet blev i august godkendt af EU-Kommissionen, og EIB stiller således med både ekspertise og finansiering til hele forløbet i langt større omfang end det oprindelige projekt.

De syddanske nøgleaktører har alle tilkendegivet deres opbakning til særligt projektets første fase, og delstaten Slesvig-Holsten har underskrevet et LOI (Letter Of Intent). Aabenraa Kommune, der har haft en nøglerolle i den opsøgende indsats overfor EIB, har givet tilsagn om en passende kobling til baglandet via bl.a. Erhvervshus Syd og GESEK, der begge repræsenterer hele den relevante sydjyske geografi langs den planlagte brintinfrastruktur. Region Syddanmark forventes fortsat i begrænset omfang at deltage på sidelinjen, primært med henblik på at fastholde og styrke den konstruktive dialog med den slesvig-holstenske modpart. Slesvig-Holsten arrangerer en større dansk-tysk brintkonference i efteråret, hvor EIB-projektet forventes præsenteret for en større kreds af aktører.

Bevillingerne fra henholdsvis Strategipuljen og Miljøministeriet i Kiel bortfalder, idet EIB fuldt finansierer analyseindsatsen.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget nogen klimavurdering af sagen, idet sagen ikke direkte har betydning for klimaet.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Til orientering.

Punkt 4: Orientering om de seneste aktiviteter for at fremme opgradering af togdrift Aarhus-Hamborg

25/6268

Resumé

Der orienteres om status for de aktiviteter Region Syddanmark har sat i værk for at fremme hurtigere og hyppigere tog mellem Aarhus og Hamborg efter åbning af Femern-forbindelsen.

Sagsfremstilling

Ved topmøde mellem Region Syddanmark og delstaten Slesvig-Holsten den 1. november 2023 blev parterne enige om at arbejde sammen om en forbedring af togdriften i Jyllands-korridoren.

Hovedmålsætningen er at oprette en højfrekvent og hurtig togforbindelse mellem Aarhus og Hamborg efter åbning af Femern-forbindelsen.

I forbindelse med arbejdet er der dannet en gruppe med fire parter, der har aftalt at arbejde for en højfrekvent og hurtig togforbindelse mellem Aarhus og Hamborg. Det drejer sig om Region Syddanmark, Aarhus Kommune, KKR Syddanmark og KKR Midtjylland. Parterne har aftalt en formålsbeskrivelse, og har skriftligt fremlagt sagen for transportminister Thomas Danielsen. På baggrund af svar fra transportministeren skrev gruppen et brev til administrerende direktør for DSB Flemming Jensen.

Udvalget modtog senest orientering om arbejdet på møde den 23. maj 2025. Siden dette møde er der blevet afholdt et møde med Flemming Jensen. Det fandt sted i regionshuset den 9. september 2025. Hovedbudskaberne til DSB var følgende:

- At det er vigtigt for befolkning og erhvervsliv i det vestlige Danmark, at der er en direkte togforbindelse Aarhus-Hamborg, så de efter åbning af Femernforbindelsen sikres samme internationale forbindelser som befolkningen øst for Storebælt.
- At en hurtig og hyppig togforbindelse i Jyllandskorridoren vil styrke mobilitet og tilgængelighed til et større europæisk højhastighedsnet for hele det vestlige Danmark.

Der orienteres om mødet på udvalgsrådet.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, men det bemærkes at en attraktiv og elektrificeret togdrift vil kunne reducere klimaaftrykket.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Til orientering.

Bilag

16.5.2025 Brev til DSB adm direktør.pdf

Punkt 5: Drøftelse af Det særlige rådgivende udvalg for dansk tysk samarbejdes årsrapport 2025 til regionsrådet

25/1041

Resumé

Der fremlægges til udvalgets drøftelse et forslag til den rapport, som udvalget, i henhold til sit kommissorium, skal fremlægge for regionsrådet i 2025.

Sagsfremstilling

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at der årligt skal fremlægges en rapport til regionsrådet om udvalgets virke.

I de tre foregående år indeholdt afrapporteringen følgende elementer: Et synspunkt fra udvalgets formand. En kortfattet status for udviklingen i Region Syddanmarks dansk-tyske samarbejde. En kort gennemgang af udvalgets eget virke. Og endeligt et udviklingsbarometer.

Det fremlagte forslag til afrapportering 2025 er opbygget på samme måde. I den kortfattede status er der i år særligt fokus på sundhedsreformens forventede konsekvenser for det dansk-tyske samarbejde. Der er samtidig en omtale af mulighederne for at starte et nyt dansk-tysk Interreg-program i 2028.

Hvis udvalget skulle ønske ændringer i forslag til rapport til regionsrådet, vil en revideret udgave blive sendt i skriftlig votering inden forelæggelse for udvalget for regional udvikling (til orientering) og regionsrådet.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering af sagen, idet sagen ikke direkte har betydning for klimaet.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter form og indhold i Det særlige, rådgivende udvalg for dansk tysk samarbejdes rapport til regionsrådet.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Udvalget godkendte det særlige rådgivende udvalg for dansk tysk samarbejdes rapport til regionsrådet 2025.

Bilag

Rapport 2025 - Det særlige rådgivende udvalg for dansk-tysk samarbejde

Punkt 6: Drøftelse af forslag til kommissorium for dialogforum mellem Region Syddanmark og Bund Deutscher Nordschleswiger

25/6278

Resumé

Der fremlægges til udvalgets drøftelse et forslag til kommissorium for dialogforum mellem Region Syddanmark og Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN).

Sagsfremstilling

På møde den 23. maj 2025 drøftede det særlige rådgivende udvalg en henvendelse fra Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN), der er det tyske mindretal i Danmarks fælles organisation, om nedsættelse af et fælles kontaktråd.

Udvalget støttede forslaget, og bemærkede, at der var en gensidig interesse i gode forbindelser, og intet ønske om at formalisere det unødigt. Der er på denne baggrund udarbejdet et forslag til kommissorium for et fælles dialogforum. Dette forslag er drøftet af parterne på møde hos regionsrådsformanden den 18. august 2025. Parterne var enige om at gå videre med forslaget.

Formålet med dialogforummet er gensidig erfaringsudveksling og drøftelse af fælles politiske interesser og problemstillinger. Dialogforummet har ingen beslutningskompetencer, men dialogen mellem parterne kan danne grundlag for anbefalinger til parternes organisationer. Dialogforummet mødes ordinært en gang årligt, med mulighed for ekstraordinære møder efter behov. Parterne udpeger hver 4 repræsentanter.

Klimavurdering

Der er ikke foretaget klimavurdering i sagen, idet sagen ikke har betydning for klimaet.

Indstilling

Det indstilles,

At udvalget drøfter, om det foreslåede kommissorium kan anbefales til beslutning i regionsrådet.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Udvalget fandt, at det foreslåede kommissorium kan anbefales til beslutning i regionsrådet.

Bilag

Kommissorium dialogforum RSD-BDN.pdf

Punkt 7: Eventuelt

25/1041

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Intet.

Punkt 8: Næste møde

25/1041

Sagsfremstilling

Næste møde er torsdag den 4. december 2025 kl. 09.30-11.30 i regionshuset.

Indstilling

Til orientering.

Beslutning i Det særlige rådgivende udvalg om Dansk Tysk samarbejde den 23-09-2025

Næste møde er torsdag den 4. december 2025 kl. 09.30-11.30 i regionshuset.

Punkt 9: Underskriftsside

25/1041